

MEMÒRIA DE RECORDS

DIBUIX AL CARBÓ DE LA MARE

ELS MEUS PRIMERS 80 ANYS

UNA VIDA

TERESA VALL BARNIOL

27 DE MAIG DEL 1917 - 27 DE MAIG DEL 1997



CAPÍTOL 9È.

ANÈCDOTES D'ALPENS

Aquest capítol és molt entranyable. M'agraden tant els fets i les coses de la gent d'Alpens que en podríem fer un llibre bonic, innocent, plàcid i ple de la més alta humanitat. També hi entra, naturalment la murrieria, ja que de tot hi ha a la vinya del Senyor.

Aquest capítol va ser escrit molt més tard que els altres; el vaig fer quan els teus germans van anar cap a Barcelona i a tu et faltava poc per cantar missa, i al Josep i a la M. Teresa poc per casar-se. Va ser escrit en la tercera llibreta, després d'enterrar la Rita de Cal Tremolosa. Moltes de les anècdotes que hi ha aquí me les havia explicat ella.

Per què doncs les explico aquí? Mira, potser en part per la cronologia. Les unes són més antigues que jo, altres contemporànies i altres més tardanes.

Penso que en aquell temps la gent d'Alpens vivia molt més alegre que la resta de la humanitat... No sentíem dir gaire que aquesta persona patís dels nervis..., que tingués depressions... i coses que fan "estrés"... o com se digui... El màxim que deien allà dalt: "*mira aquest pobre, fa els nusos al revés o ha perdut la xaveta...*" Potser tu Jesús no saps què és la "*xaveta*"... ! La *xaveta* és un tros de ferro que colla l'espigó de la carreta de bous; si no hi ha "*xaveta*", és que aquesta, la carreta, va allà on vol i on no vol... i tot queda sense travar... desllorigat. D'aquí que a un que no colla ni descolla, li diuen, amb molta propietat, que ha perdut la "*xaveta*".

No creguis pas que la teva mare ha perdut la "*xaveta*"..., ben al contrari. Crec que si alguna vegada tenim "*xaveta*" és quan tenim humor i ens distreiem i no ens deixem clavar en cap cosa trista.

Tingues present que dedico aquest capítol als meus néts. Vull que estimin Alpens, ja que tots hi han passat dies allà. Que estimin els seus avant- passats i a vosaltres que tan esplèndidament sou successors ben dignes d'ells... ja que en vau fer cada una que treu foc. Ja ho veureu quan us correspongui a vosaltres. Aquestes anècdotes les posaré numerades i començaré per la lletra de la dansa d'Alpens que no és cap tresor de la literatura però, que posant-hi música guanya molt i serveix bastant...

-1-LA DANSA D'ALPENS

(En la música, alguns d'aquests versos es repeteixen)

*D'Alpens n'és filla
l'hermosa Maria,
d'Alpens n'és filla,
de cal Sidro Vall.*

*Si no hagués sigut
ta mare tan boja,
ja fores casada,
i ara no ho ets.*

*Bé que portaries
enagos amb puntes
i, ara tu portes
només que parracs*

*Te n'han promesa
amb en Cinto Vila,
però tu estimes en Pujampí.
Si jo fos de tu,*

*a cap jo voldria.
Pensa Maria...
i et cases amb mi.*

*El jovent d'aquest poble
us en podeu avergonyir,
que la flor més aimada
se l'ha emportada
un barceloní.*

2ª EL PETJA A BARCELONA

Un dia el Petja va dir al Quim de la Vila:

- "No vols pas anar amb mi a Barcelona?"-
- "Ai Petja que no tornaràs! Amb tu desapareixerà un dels meus millors amics!"-
- "No ho creguis... ens ho passarem la mar de bé!"-
- "No, no vinc, allà et foten els calers... Els qui venim de muntanya ens filen de seguida... Tu mateix, ja ho explicaràs quan tornis..."-

Li féu una abraçada com si anés a la fi del món i no l'hagués de veure més.

Un cop a Barcelona va entrar en uns grans magatzems i va dir al dependent:

- "Oi que aquí en diuen el "Sepu"?"-
- "Que no sabeu llegir, vós?"-

El Petja que li fa tan polidament com va poder:

- "Perdoneu; jove"-

El Petja camina per dins els magatzems amunt i avall fent veure que busca alguna cosa que no troba. Aleshores se li acosta el mateix dependent i li fa:

- *“Aquí tenim de tot..., què voleu comprar?”*-
- *“Vull un botó de roda de carro.”*-
- *“Aquí només tenim caps de burro... !*”*-
- *“No en dubteu..., ja es veu que no en veneu gaires ja que encara queda el vostre.”*-

Quan el Petja explicava les seves aventures allà al Cassino..., el Mestre deia: “ara veig que en sé d’ensenyar la gent, ja que els d’Alpens tenim respostes assenyades i de gran nivell”. Això portava kilos de felicitat al Petja.

El Petja aprofità per treure’s un queixal. És per aquest motiu que deia:

- *“Sort n’he tingut del meu cosí que és veterinari... !”*-

Potser sí que el que necessitava el Petja era un veterinari... Deia encara:

- *“Sempre que vaig a Barcelona, vaig a veure el meu veterinari...!”*-

(* Un botó de carro era el cargol del centre de la roda on convergien i quedaven collats centrats els raigs de la roda... i només ho podia fer de nou i exprés el fuster. Cap botiga no en podia tenir).

3ª EL BALL DE “CAL MENCIO”

La sala de ball d’Alpens era en una casa de la plaça. I en deien a cal “*Menció*”, entre cal Cai i cal Quim... Al teu temps en deien “ca la Patrocini”. A la sala hi havia un gran balcó de fusta.

El Quim de la Vila era a la porta on cobrava un ral als balladors. En va venir un d’espavilat de les Llosses que ho trobava car i no volia pagar el ral. Després d’un forceig de si pagaràs i no pagaré..., de tancar-li el pas i altres maniobres, aquest individu va passar sense pagar... Aleshores el Quim crida el Petja:

- *“Aquest tal... que puja el fots pel balcó, ja que no ha volgut pagar...”*-

Res, al cap d’un moment el xicot volava pel balcó en direcció a la plaça... Val a dir que el Petja era molt forçut... El noi, només es trencà el braç... Tothom deia que encara se n’havia sortit prou bé. En Quim, naturalment no esperava que el Petja la fes. El Petja deia:

- *“A mi m’ho han manat...”*-

El Quim li deia:

- *“Doncs, que et tiraries daltabaix del campanar, si t’ho deien...?”*-

- *“Mira noi, a mi em faria mandra pujar-hi”*-

El ball de tarda se’n va anar a rodar... Van tornar els quartos. Les dones tenien feina a consolar aquell desgraciat. Van anar a buscar el Vilamala. El Vilamala era el ferrer. El Quim li feia:

- *“Tu que en saps d’això d’adreçar el braç d’un carro també pots redreçar el d’un home... No? De fet és més petit i més prim...”*-

L’altre es va creure el piropo i li va fer una estrebada tan forta que el noi va perdre “*l’oremus*”... Aleshores el van haver de retornar amb conyac... També hi ha qui diu que no va quedar pas esguerrat... del tot!

Amb la tartana de la Vall el van portar a les Llosses a casa seva. Pel camí es veu que deia:

- *“Ai quan el pare em veurà...”*-

Els dos li feren: “nosaltres ja ens inventarem una altra història”. Quan el pare el va veure arribar... anava dient:

- *“Pensar que aquesta setmana justament havíem de segar... !”*-

La seva mare, per la bona obra que havien fet al seu fill, els va donar un bon berenar de pa i llonganissa... Quan va estar curat i bé, va tornar a Alpens a donar gràcies al Pep de cal Vilamala... Des d'aquell dia la fama del Vilamala va créixer tant que es féu famós per curar tota mena de trencadissa. El Quim de la Vila ja no va instigar mai més el Petja pel cantó de la força ja que va veure que més aviat, pel que es veu li sobrava qui sap-lo...

A aquest ferrer que, com he dit tenia molta fama no sols com a ferrer sinó també com a curandero, li van dedicar aquest poema també secaner... a rel de com va escarmentar a un que li robava les eines de treballar... i a vegades les hi amagava per fer-lo enfadar, perquè de gèni en tenia un bon feix!

*A Alpens hi havia un ferrer
que de bona fama,
en tenia més que un femer*

*S'anomenava Pep Vilamala
i l'ofici el feia més que bé,
el seu amic era el Sala
que vivia a l'altre carrer...*

*Un veí tenia en el mateix indret,
dues cases més avall.
Quan el veia distret,
li fotia el martell i el mall.*

*Si estava a la botiga,
per qualsevol excusa,
li fotia fins l'enclusa...*

*El ferrer, vinga pensar...
Escalfa una ferradura*

*i al carrer la va deixar...
per fer-ne picadura.
En collir-la el seu veí
molt fort es va cremar.
Així es descobrí.
quedant tot ben clar.*

4ª EL BARBER "CURT" I L'APRENT

En aquesta barberia van llogar un aprenent a qui cada dia el barber donava lliçons de com s'havia de manejar una navalla sens fer cap tall a la cara del client.

Algú es pot pensar que és un acudit; doncs no, a Alpens els acudits ens els fèiem nosaltres al viu, i això és una història verídica.

Aquell aprenent, quan havia d'afaitar un vell li feia posar a la boca, com un ou de colom, de vidre. Ara cap aquí ara cap allà... Ara a l'esquerra, ara a la dreta... Així quan afaitava al vell amb galta arrugada, tan l'aprenent com el client es divertien una mica. Aquest sistema li anava molt bé ja que la pell li quedava estirada. Deien que el xicot era expert i treballava bé.

Però un dia el Tià, el qui declamava a un per hora, però excel·lentment bé a les crides, com a agutzil del poble... semblava com si parlant s'adormís..., s'empassà l'ou de colom...

Ja teniu el pobre Tià ben ennuegat i gesticulant desesperadament. Els altres clients i el mateix curt vinga a picar-li l'esquena. Tothom cridava:

- "*Però Tià bufa... que no veus que t'ofegues!*"-

Aleshores l'aprenent li diu:

- *“Tià, no t’hi amoinis per l’ou, el Joan de Ca l’Andri se’l va empassar la setmana passada i després me’l va tornar... Això sí era net com una patena, molt ben rentat, no feia cap mala olor.”-*

No se sap si de fàstic o de riure, el cas és que el Tià va tornar l’ou al seu amo... Es veu que de la fúria que portava quan va sortir, aquesta vegada per la boca, que de poc més no trenca el mirall que hi havia al seu davant, tan gran era la fúria que portava aquell tir; ni que sortís d’un canó d’artilleria.

D’aquella feta el *“curt”*, l’amo, va acomiadar l’aprenent. Aquest, malgrat aquesta facècia, ho feia molt bé i aleshores van ser tres a Alpens a fer-se la competència en qüestió de barberia...

5ª LA DECLARACIÓ D’AMOR DEL QUIM DE LA VILA A LA QUIMETA DE LA TORRA.

*A la Quimeta de la Torra
que a Alpens estiuejava,
el Quim de la Vila
tot seguit s’hi declarava:
Sant Antoni s’enamora d’un porc
Sant Joan d’un be...
Quina casualitat...
I jo, ben bé de vostè.
Els tres s’han enamorat
d’un bell animalet...
Com ja es pot suposar:
la Quimeta es va enfadar,*

i li diu amb to llastimós:
*saps Quim que ets un “grocer”
Ell respon melodiós:
noia, jo, així m’hi trobo bé...*

La cosa no va acabar aquí. La Quimeta ho digué al seu papà:
- *“El Quim de la Vila m’ha tractat d’animalet.”-*

Crec que el papà va fer veure que s’empipava ja que li agradava de fer barrila, a més aquesta era l’ocasió per tenir-se-les amb un rival de categoria com era el Quim de la Vila, amb qui el sainet estava assegurat. Va dir a la seva filla:

- *“Vés a cal sastre Sayol i digues al Quim que a les 9 el vull veure a la fonda per fer-li retirar les paraules injurioses que t’ha dit i ara sabrà qui és el Senyor Miquel.”-*

El que volia el Senyor Miquel era passar una bona estona amb el Quim i fer-se un bon tip de riure.

El Quim digué a la Quimeta:

- *“Digues al teu Senyor papà que en Quim no faltarà a la cita”.*

Quan el Serra, l’amo de la fonda ho va saber, va fer avisar el Petja, l’Andarin i el Vilamala i als altres de la colla del Quim, mentre que el Sr. Miquel havia fet avisar a tots els seus... El Sr. Miquel feia una cara molt enfadada. Hi va anar molt abans... La fonda s’anava omplint de gent...

Mentre el campanar tocava les 9, va comparèixer molt tranquil i a poc a poc el Quim de la Vila. Va mirar tothom i es plantà al davant de tothom.

Immediatament el Senyor Miquel es posà dret i anà cap al Quim.

- *“Per tal de judicar millor, tots els aquí presents, vostè es veuria en cor de repetir el que ha dit aquest matí a la meva filla?”-*

La Quimeta s’avançà corrent cap al seu pare per tal que no ho fes, ja que aleshores, tothom se n’assabentaria... No hi va pas ésser

a temps, perquè el Quim ja havia començat a declamar... (la pobra noia no entenia que allò que el seu pare volia era la de fer barrila). Un cop acabada la declamació amb la resposta de la Quimeta i tot...

Tothom reia qui més podia. (El Sr. Miquel disfrutava de valent ja que li donava la sensació de fer-ho més bé que els del "Tivoli" on hi anava sovint. Ell era molt afeccionat al teatre.

El que la gent no esperava va ser que el Sr. Miquel digués.

- *"Miri Quim, vostè té aquí tots els seus i jo hi tinc tots els meus. Tots estarien disposats a donar la vida per a nosaltres dos... Perquè no hi hagi cap vessament de sang. Farem les paus... !"*

Es va avançar cap al Quim i es van fer una bona abraçada. Per acabar la comèdia, un cop fora el Sr. Miquel digué al Quim:

- *"Si tu vols venir a Barcelona, ben segur que tant al Romea com al Tivoli et llogaran."*

- *"No, no... em sembla que a més a més també allà hi deu haver molts morts de gana... i jo prefereixo, morir per morir, morir aquí a Alpens... No li sembla... Val més alimentar els cucs de casa..."*

6ª "EL BALL" DE LA QUIMETA I DEL QUIM

La Quimeta no volia ballar amb els joves del poble; els trobava pagesos i "grocers"; només volia ballar amb estiuejants. Els joves del poble es van reunir per gastar-li una broma. Eren els següents: el Quim, el Petja, el Camilo de cal Tremolosa i el Lluís Buscallà; aquests dos últims eren dels més distingits del poble. El Lluís Buscallà era d'una casa de la plaça que després en dèiem Cal Campou.

Doncs bé, aquell diumenge ballaven a la plaça; el Quim portava l'operació Quimeta.

- *"Au Petja, comença tu... No facis res, si et diu que no... Tu ben submís balles amb una altra."*

Sí sí, el Petja s'emportà carbassa tal com era d'esperar. Aleshores en Quim diu al Buscallà:

- *"Ara si que et toca a tu... Però no t'enfadis... fes com el Petja. En vas a buscar una altra i ballant ballant veniu cap allà on està asseguda la Quimeta."*

El mateix...

Aleshores toca el torn al Tremolosa que li passa igual que els altres. El Quim diu:

- *"M'hi jugo 25 rals que això anirà bé... sinó me'ls pagueu vosaltres a mi."*

Ja tens el Quim cordant-se l'americana i posant-se els cabells bé i cap a seure al costat de la Quimeta:

- *"Noia, ara si que m'has de concedir aquest ball..."*

Ella que li fa:

- *"No et pensis que siguis més graciós que els altres... Jo no ballaré amb tu."*

- *"Doncs, si no balles amb mi, pensa que no ballaràs amb ningú més perquè faré guàrdia aquí al teu costat i el primer que li diguis que sí, li fotaré un cop de puny que li xafaré el nas."*

Quan ella s'adonà de la jugada i que no ballaria no només aquella tarda, sinó tot l'estiu... va anar a ballar de molt mala gana. El Quim ballava molt i molt bé... però aquell ball va fer tan el burro que la trepitjava i quasi queia i la feia caure... s'arrepentava amb ella... i l'arrambava a les altres parelles. Vaja, que allò era massa i ja es veia que en passava alguna..., fins que ella exclamà:

- *"Quim, ets com un carretó ballant."*

- *"Però, qui arrossega el carret és vostè... Oi? No li diran pas a vostè que molts de qui tiben els carros en diuen burrets?"*

Aleshores explicà la facècia als companys i amb els 20 rals va pagar el beure a tothom! Quina juguesca...! Li van fer dir a la

Quimeta que la cosa la repetirien mentre durés l'enfermetat que estava passant.

Ella ho va explicar al seu Senyor papà el qual li replicà:

- *“Filla, la gent d’Alpens és més llesta del que et creus. Quan vegi el Quim, cregues que el felicitaré, de lo bé com sap portar les coses!”*-

Aleshores la Quimeta va comprendre que per passar bé l’estiu havia d’alternar amb els del poble. Molts vespres la gent parava la fresca allà al ramal on sempre hi havia gresca... Allí es va fer cèlebre la dita:

*Si en algun lloc hi ha barrila,
es que hi ha el Quim de la Vila...*

7ª ELS RUCS DEL PRICÓ I EL QUICO

El Pricó i el Quico eren veïns i a més cunyats; les famílies a causa de les dones estaven molt unides. A la tarda, cap al tard agafaven llurs burros i els anaven a abeurar a la *“Font de l’Ase”*, situada un xic més enllà del revolt del cementiri. Una font molt famosa. Un cop habituats a aquell trajecte, els burros hi anaven sols i els seus amos els esperaven que arribessin al cap del ramal. Aleshores cada u agafava el seu burro i cap a casa, que no ha passat res...

Un dia el Pricó va dir al Quico:

- *“Podem fer una juguesca, si arriba primer el meu burro tu em dones una pela; però si arriba primer el teu, te la donaré jo...”*-

Al principi tot va anar normal, un dia guanyava l’un i l’altre dia guanyava l’altre. Aquell fet es va acabar quan el poble d’Alpens, per celebrar aquell esdeveniment va anar a animar els rucs al cap del

ramal. Aquell espectacle, cada dia, era més animat. El Pricó que era més astut va llogar el *“Maia”*.

- *“Mira Maia, si vas a la “Font de l’Ase” i quan els burros hagin begut deixes anar primer el meu burro i retardes el del Quico, et donaré dos rals... Tu, després no vinguis per la carretera, volta la carena i baixes per Sant Antoni.”*-

El Quico es va començar a trobar malament de tant perdre i ja n’estava tip. Aleshores va passar que el Merra que fangava el camp de sobre la font va dir al Quico el que passava... amb la condició que no digués mai qui li ho havia dit. Al cap de dos dies, el Quico va dir a la seva dona que es trobava malament que anés ella abeurar l’animal. El Quico es va amagar a sobre la font i va veure l’estratagema. Va sortir quan el Maia feia el seu treball...

- *“Tu no hi tens cap culpa... però s’ha acabat.”*-

Aquell dia el Pricó va veure que el Quico i el Maia venien junts i es va descobrir la cosa... Tothom va aplaudir el Quico... que mai més es va fer amb el cunyat... el qual receptava a la seva dona que no es fes amb l’altra i viceversa. Elles dues es deien:

- *“Ves quina cosa..., per culpa dels rucs dels marits, tu i jo no ens hem de parlar?”*

Van dir-se que per més renyits que estiguessin els rucs dels seus marits, elles de ruques res...

8ª “ L’ANDARIN ”

L’Andarin era un amic inseparable del Petja i del Quim. Anar a peu a Barcelona amb tres dies i tornar amb tres dies més, no li hagués costat gens..., ja que era molt caminador. Un dia va dir als seus amics:

- *“Vaig a Barcelona a comprar una bicicleta...”*-

- *“Ca beneit, no ho facis que hi quedaràs mort.”*-

Sense fer cas dels consells, ell que sí va anar a Barcelona a comprar la bicicleta. Els dies passaven i l'Andarin no tornava. La gent es preguntava si sabia algú alguna cosa de l'Andarin i tothom deia que no en sabien res...

Els treballs es veu que eren per al pobre Andarin que, a Barcelona, preguntava a tothom com s'ho havia de fer per sortir de Barcelona per anar cap Alpens. Fins va dir a més d'un si coneixien el Sr. Miquel de la Torra que hi anava a passar els estius juntament amb la seva filla... Però res, ningú li sabia dir ni tan sols el camí i menys encara sabien res dels seus coneguts que ni tan sols sabien que eren de Barcelona.

Al cap d'uns dies va trobar una carretera que anava a Manresa... i ell cap allà. Es va aturar en un indret de sota Montserrat; Tenia la bicicleta al seu costat i feia cara de pena. Es veu que per allà hi treballava *“un peón caminero”*, que li va dir:

- *“Què hi féu aquí tan desconsolat i trist?”*-

- *“No trobo el camí d'anar a Alpens.”*-

- *“I això on t'és?”*-

- *“És a la vora de Vic.”*-

- *“Aleshores arribant a Manresa trobareu una carretera que hi mena.”*-

Aleshores ja es va veure salvat ja que de Vic a Alpens, l'Andarin només hi estava 5 hores a peu... Va anar a menjar a un lloc indicat pel *“peón caminero”* i ja el tens encaminat cap a Vic.

Al cap d'uns quants dies, ningú no sap si ell anava sobre la bicicleta o la bicicleta anava sobre d'ell, ja que va marxar del poble sense saber-ne, que va arribar.

Va procurar arribar al poble ben de fosc per tal que ningú no li preguntés res, d'una manera privada. Però algú el va veure... Tothom volia saber què li havia passat. Es va quedar a reposar tancat

a casa seva i a refer les forces ja que va arribar mort de gana... Feia dir pels seus amics que un dia, al Casino, ja ho explicaria amb tot detall. Els dos amics, el Petja i el Quim, li van preparar la sessió al Casino. Mentrestant que el deixessin reposar.

El dia que sortí de casa seva ho féu amb bicicleta... va ser tot un esdeveniment. La canalla hi volia pujar i els grans també... Hi havia tal de castanya i d'aterrissada que treia foc. La gent baixava ramal avall i com que no sabien girar ni parar anaven a petar de dret dintre l'entrada de cal Sala.

Les mares, cada dia havien de curar les ferides que ocasionava la màquina de l'Andarin. Afirmaven:

- *“Si no ho aturem..., aquest estri matarà la canalla.”*-

Per ordre de l'alcalde s'acordà que els petits no agafarien la bicicleta fins que el tràsit ho permetés... A la millor posarien unes hores per baixar el ramal per tal que no s'atropellés a ningú...

La gent exclamava:

- *“Pobre Andarin. Mireu que els de Barcelona no saben el camí d'anar a Alpens... ja són ben burros... Ells, quan venen, per un cantó o altre ho deuen fer... no?”*-

Segurament que el Sala encara ens diria en quina casa vivia l'Andarin. Bé valdria la pena de posar-hi una placa en aquella casa per tal de lloar la proesa d'un home que es va sortir amb la seva i bé hi portà, amb èxit, la primera bicicleta en aquell poble!

9ª UN MESTRE DE CIUTAT EN EL POBLE D'ALPENS

L'Estat va destinar un mestre a Alpens que era de Barcelona. Molt aviat va començar a dir:

- *“Es veia que la gent de poble era una mica atrassada i que per aquest motiu els deien pagesos. Els de ciutat tenim més cultura ja que allí hi ha l’art de saber viure... Tenim biblioteques. En fi... resulta que els de ciutat som molt més espavilats.”-*

A Alpens quan volien que algú aprengué alguna lliçó el pesaven a cal Jolis. El posaven dins un sarrió negre i brut de carbó. Aquest sarrió estava lligat a una corriola i el pujaven un tros amunt just que no pogués saltar l’individu que hi havien posat. Aleshores el ruixaven amb unes quantes galledes d’aigua i quan el tenien al punt... el baixaven.

El Quim deia sovint al mestre:

- *“Ja esteu ben bé de sort que us hagin enviat a Alpens. Aquí tan les aigües com l’aire us faran bé perquè esteu molt nauilit. Vostè no fa ni 40 Kg.”*

El mestre protestava i deia que en feia més de 60; segur que passava dels 60. El Petja, que per casualitat passava per allà li posava 45, el fondista, per no perdre el client arribava als 50 i el Vilamala 55. Van fer una aposta: donarien 10 pessetes al qui d’ells arribés més a prop dels 60.

El mestre que estava segur de guanyar va dir que sí, que ja podrien fer l’aposta.

La cosa prometia gresca i de la bona. El Petja va ser el primer que van pesar... 76 Kg. Després el Quim el qual s’hi va posar amb l’americana. El Quim va arribar als 68. El Buscallà en feia 82 i l’Andarin 56. També van pesar alguns vailets que passaven per allí. Van agafar el mestre i el van pujar més amunt de les finestres del primer pis. Aleshores sí que s’hi van abonar: Aigua ve i aigua va. De Déu en avall tot era aigua. Realment semblava un bacallà esqueixat. Des d’allà dalt perorava i cridava que els faria tancar a la presó. Fins que no va reconèixer l’error de dir retrassats a la gent d’aquell poble, no el varen baixar... Una cura de cavall. Realment el

noi es va curar i no els ho va dir més. Amb tot, la cosa no es va acabar aquí ja que un paleta que s’allotjava a la fonda ho va tornar a revifar. Aquest paleta construïa la casa del Miquel Casals al carrer Vilamala... Aquest paleta també es passava de llest:

- *“Si a mi m’haguéssin fet el que van fer al mestre ja serien tots a la presó.”-*

El fondista li responia:

- *“Tu calla i que no et sentin, perquè si garles gaire, també et pesaran...”-*

- *“Se’n guardaran prou, de fer-me aquesta mala passada...”-*

Responia el paleta... I amb to despectiu, no feia cas del que li deia el fondista... Aquest paleta deia aleshores:

- *“Aquesta colla me’ls passo pel cul...”-*

Això va ser la gota que va fes vessar el vas. Un dia aquesta colla van entrar a la fonda a l’hora que el paleta dinava i la colla va anar a la taula on dinava i li van dir davant de tothom que retirés les paraules que havia dit... Aquest pobre no va voler fer-ho. El Quim va encendre el foc... i va dir:

- *“No volem que els de fora trepitgin la nostra reputació.”-*

Amb aquestes paraules ja tens el Petja ben enardit. Això va ser per a ell com una ordre... Ja l’agafen, el treuen fora i el posen dins el sarrió i lligat a dins, rodejat de pols de carbó, el pugen fins més amunt del primer pis. Aleshores sí que l’aigua anava per l’amor de Déu... era ben bé un diluvi.

El dia següent, el paleta ho va denunciar a la guàrdia civil... naturalment la seva versió... Aleshores la guàrdia civil va cridar el Pep Vilamala i li donà la llista dels acusats... els quals van comparèixer tots contents davant de tan distingit tribunal... El Quim els deia mentre hi anaven:

- *“Hem de ser seriosos... i els hem de fer veure com n'estem de indignats i aprofitarem per fer por al mestre... ja que no s'escaparà de les nostres mans...”*-

El mestre i el paleta feien una cara de contents que no hi cabien... Els altres, van fer veure que tenien molta por... Per a mi que no en tenien gens ni mica. La primera cosa que van fer quan els tocà el torn de defensar-se va ser dir a la guàrdia civil que tot el poble estava indignat i que el jutge no hi havia intervingut a causa de la indignació popular... i que si el govern no tenia un mestre més ben educat per aquell poble que el fotessin a Barcelona i que tornés a començar a estudiar la carrera sense descuidar-se de l'assignatura de l'educació... nacional...

Quan la guàrdia civil va sentir això del govern, que en castellà es diu *“Gobierno”* -es veu que fins ells ho van dir en castellà- ja ho volien deixar córrer tot.

El jutge va explicar els fets posant molt d'èmfasi en la indignació popular i que en aquell poble tan pacífic només es passava a l'acció quan la cosa pujava de mida...

El Pep Vilamala va rematar el cop així:

- *“Señores civiles... (el seu castellà s'aturà en sec... i va dir en català) Nosaltres volem que el govern ens en porti un altre... o que acabi d'educar aquest que tenim.”*-

El Quim va provocar un aplaudiment general que se sentia del cap del remal... i afirmava:

- *“Això sí que és tenir... deixonsis ...”*-

La guàrdia civil va preguntar què volia dir això de *“deixonsis”*... Tots es van quedar parats i per senyes es van entendre. Allò era un sànet i així ho vivien els del poble. Finalment la guàrdia civil se n'adonà i va donar la raó al jutge... D'aquí que el Quim afirmava:

- *“Donant la raó al jutge és com si la donessin al poble... El poble sempre té raó.”*-

10ª LA TOS DEL JOSEPÓ

En Josepó era un home ja molt gran que tenia una bronquitis crònica. Quan li començava la tos... li durava tot un matí... Això sí, ho feia sense cansar-s'hi... Si la gent conversava amb ell i li venia la tos, deia infal·liblement:

- *“Ja m'ho explicaràs en un altre moment.”*-

El diumenge, quan mossèn Pere començava el sermó... tot seguit començava la tos. La gent no sentia res del que deia el rector... El rector va dir a en Josepó:

- *“No et condemnaràs pas... val la pena que no vinguis a missa ja que m'ho destorbes tot. Ja et diré una missa sense sermó per a tu tot sol.”*-

La gent deia:

- *“Veus el Josepó se n'ha sortit força bé, a més de no condemnar-se ja no ha d'anar a aguantar el sermó... Aleshores ja podem estossegar tots!”*-

Aquesta tos es va fer tan famosa que quan algú no volia escoltar el que l'altre deia, es posava a estossegar... Algun diumenge hi havia concursos d'estossecs a la plaça davant la casa del Josepó. Estossegar era l'avís que fèiem a Alpens per tota mena de impertinències.

11ª LA “MÀGIA DEL RAMON DEL SERRADET”

El Ramon del Serradet era un home bo, pacífic i molt bromista.

Un dia va dir al Pep Fígols:

- *“Tinc un llibre que si jo el llegeixo davant teu fa una màgia que tu faràs ben bé el que jo voldré... Per exemple: et puc fer caminar de quatre grapes pel poble, et podria fer despullar davant de tothom, et puc fer ballar un tango amb l'Adelaida de cal Cai... el que vulgui...”*-

El Pep treballava a la fàbrica i per anar-hi havia de passar forçosament per davant del Serradet. Tant si pujava pel cantó de la carretera com si venia pel carrer de ca les monges. En Ramon que es posava precisament amb un llibre gros de tapes vermelles a l'angle de la casa, assegut, esperant que passés el Pep. Aquest fet turmentava el pobre Pep, que només de sortir a la punta de l'angle de cal Petja, ja reculava... i si sortia a l'Angle del casino ja veia el Ramon assegut allà dalt al davant de la carretera... Això va fer que el Pep Fígols anés a la fàbrica passant per l'alzina, anés a Sant Antoni i baixés a cap a la fàbrica. Aleshores el Ramon, que també treballava a la fàbrica s'emportava el llibre a treballar. El Pep ja no sabia què fer...

Aleshores el Pep Fígols va anar a trobar al Sr. rector:

- *“Miri mossèn (i li explica el que fa al cas) què haig de fer. Tinc molta por de caure a les mans del Ramon del Serradet...”*-

El rector va veure de seguida que era una broma del Ramon... Però el rector tampoc no les tenia ben bé totes... amb això de la màgia. Havia d'afrontar el cas, ja que la màgia era condemnada per l'Església... Pel bé del Ramon i del Pep, l'home es va veure obligat a intervenir-hi. Tots dos eren bones persones. Què s'havia de fer...? Resultà però que el llibre vermell era un llibre amb fotografies i vistes del Santuari de Lourdes de França...

El rector va anar a trobar el Pep i li va dir que no tingués por que ell mateix havia vist el llibre i era inofensiu com el seu amo. El diumenge següent el rector va engegar trona avall:

- *“L'Església condemna la Màgia i qui la faci es condemnarà ja que el pot excomunicar... per tant no m'obligueu...”*-

El Ramon del Serradet quan ho va saber ho comentà amb el Magí, amb qui treballaven junts:

- *“Això va per mi...”*-

Aquest li fa:

- *“No sabia que tinguessis tantes possibilitats...”*-

- *“Mira, va ser el Pep Fígols que me'n va fer adonar.”*-

El Quim, al saber-ho exclamà:

- *“Realment, el nostre poble està molt evolucionat...”*-

12ª LA MEDICINA DEL MASOVER DEL COLOMER

El masover del Colomer va casar el seu fill. Al cap de poc temps ja es va veure que la sogra i la nora no s'avenien gens. La vella deia al seu home:

- *“Noi, la jove és dolenta de veritat... Treueré el fill i ella de casa...”*-

La jove deia:

- *“Jo no puc més, si no marxen ells, marxem nosaltres... O la teva mare o jo.”*-

Un dia que pare i fill treballaven a baix a les corts, sentien els crits i els insults de les dues dones a dalt la sala. El pare diu al fill:

- *“Pugem a dalt amb un bastó cada u i jo tostaré la meva i tu la teva... però fort, eh?”*

Cap a dalt s'ha dit. El noi va esperar que el pare comencés. La dona vella, decidida, va anar per agafar el bastó del seu marit ja que sabia que aquest era capaç de tot... Aleshores ell li clava una garrotada tan forta que li trenca el braç.

Aquell bon home va venir a la Vall a buscar la tartana i l'euga per portar la dona a curar a Ripoll on hi havia el metge Donada que, d'arreglar ossos, ho feia molt bé. Un cop enguixat el braç, el masover pregunta al metge:

- *“Què us haig de donar?”*

- *“5 duros...”*-

- *“Aquí en teniu 10 ja que la setmana que ve vindrem per l'altre...”*-

La dona que li fa:

- *“No, cobreu-ne només 5 ja que em sembla que no tornarem pas...”*-

Us puc dir que d'aquell dia en endavant allà al Colomer hi va haver sempre més pau. El vell va dir al meu pare, un diumenge sortint de missa...

- *“Les dones són com les mules... fins que no han rebut unes quantes garrotades, no llauren dret.”*-

Quan a Alpens algú no feia bondat i no llaurava dret, deien:

- *“Anirem a buscar el masover del Colomer”*-

Com quan en veien algú que anés escaiolat, ben segur que li deien:

- *“Què, que has vist el masover del Colomer?”*-

13ª PER INAUGURAR EL CASINO D'ALPENS

L'any que es va estrenar el Casino d'Alpens hi hagué una festa major molt lluída. Entre les moltes coses que es varen fer, la companyia del Romea va fer un drama d'Àngel Guimerà. Però, allò que s'emportà més aplaudiments va ser la representació del *“RIGOLETTO”*. En Casals va llogar els artistes de més renom de Barcelona.

La gent reia quan el Casals reia, i estava seriosa quan el Casals estava seriós i aplaudien quan en Casals aplaudia... Era una ordre que havia donat el Quim de la Vila. Així evitarem facècies. Això però durà poca estona ja que aviat es va establir una connexió tal entre artistes i públic que ningú sabia qui eren els artistes i qui era el públic... En Casals s'aixecà dret i amb grans crits va fer baixar el teló dient que un esdeveniment com aquell demanava un altre comportament...

El Quim, que era l'esca del pecat, era qui engegava la gresca, d'amagat del Casals. Tot va ser tornar a començar que el Merra des del darrere imità el tenor i la gresca es tornà a renovar. Quan van arribar allò de la *“Donna immobile”* i l'artista ja s'hi preparava per aquell solo i el Casals l'esperava amb fruició... El Quim diu al Petja:

- *“Noi, ara és la teva...”*-

El Petja ja s'escura el coll i al moment oportú, una mica abans que el tenor, ja va manxar les primeres notes, amb tan d'ardor, que tothom, amb el Casals i l'artista inclòs, es pixaven de riure (perdoneu la vulgaritat). Perdoneu que digui això de pixar..., però sé que algú ho va fer materiament... com es diu vulgarment. Amb tot el Casals, va veure, un cop més, com li havien xafat la guitarra... i anava dient:

- *“Penjaré el Petja...”*-

I als de l'escenari, que reien com bojos els deia:

- *“Fills de P... (Puigcerdà) tireu el teló... Que no se us vegi tan el llautó”*-

L'endemà, que era festa encara, pel poble només se sentia a cantar *“La donna immobile”*. La Blanca de qui després explicaré l'última anècdota va passar una nit de diarrea. Ella, en comptes de dir que havia tingut corripies i el que en realitat volia dir era que havia tingut diarrea... i com que no sabia com dir aquesta paraula, influenciada per l'òpera del dia abans, anava dient a tothom:

- *“He passat una nit de Rigoletto”... -*

A la qual cosa la gent li feia:

- *“T’ha durat molt?”*

- *“Doncs encara en tinc...”*

14ª CONVERSES AMB LA BLANCA DE CAL BLANC

(Aquestes anècdotes són més tardanes) La Blanca no es deia pas Blanca, es deia Marieta. Quan parlava i no es recordava del nom que volia en posava un altre que se li assemblés... (ja ho hem vist en l’anècdota passada).

El seu home va tenir una infecció i el metge li va receptar penicilina. Al cap de dos dies m’explicava

- *“Mira Teresa: amb dues inyeccions de pixolina... oli amb un llum!”*-

La Blanca que sempre es posava darrere la finestra per veure què passava a la placeta... mirava quan venia jo amb les criatures per anar a la Vall i, quan passava per davant, sortia ella amb tota puntualitat i sempre començava així *“Saps Teresa”* de tal manera que quan els meus fills la veien, automàticament començaven: *“Saps Teresa”* continuava sense que ningú li digués res, ja que donava per descomptat que tenia permís per tirar endavant l’última que sabia...

Una vegada (S’ha de saber que estava a punt de casar-se la Palmira de cal Miqueló) va dir:

- *“Saps Teresa que el novio de la Palmira li ha regalat un anell de postmatatge que fins hi ha els nacionals a dins?”*- (volia dir les inicials).

Una altra vegada:

- *“Saps Teresa, aquesta setmana vaig anar a Vic perquè em tiréssin un “raio”... Doncs sí, sí, m’ofego... I no saben què és. Fa una cosa això del raio, eh?”*

Volia dir els raigs X.

Un dia que vosaltres us vau escapar del meu costat perquè ja estaveu tips de la parada forçosa a cal Blanc, vaig cridar...

- *“Jesús, Josep... i Maria Dolors...”*-

La Blanca, em diu...

- *“Quan vols marxar d’aquí, ja ho conec... perquè sempre comences amb el Déu m’encoman...”*-

- *“Què hi puc fer jo si són fills de la Sagrada Família...?”*

Ella responia invariablement:

- *“Què de la Sagrada Família... No res de Sagrada, més aviat consagrada, perquè aquest teus fills són el refutim...”*-

- *“Saps Marieta, el meu home també els ho diu això de reconsagrats...”*-

Un dia que amb la M. Teresa, la meva petita, passàvem per allà al davant surt la Blanca. Naturalment i, veient l’ull de vellut que portava la nena exclamà:

- *“Però nena, què ha sigut això?”*-

- *“Ha sigut un cop de roc!”*-

- *“Jesús, quin cop de roc!”*-

- *“No que ha estat el Josep!”*-

Heu de saber que els meus fills, un es diu Jesús i l’altre Josep.

No vull allargar més aquest capítol ja que en podria fer un llibre. Allò que a Alpens passava era com un alè de vida per a la vida. I les anècdotes eren significatives de la naturalitat que la bona gent té. Les anècdotes de la vida revelen la bondat i a més l’agudesesa de les seves intencions. Ara sí que canviarem de panorama. Anem endavant a mercè dels esdeveniments que passen, malgrat nosaltres. Hi ha coses que ens porten sense poder-hi fer res.

No podem dirigir la història i fer-la tornar enrere. Ara, allò que es pot fer és construir el que ens posen a les mans de la manera millor possible i per al bé de tots.

D'aquest món, només ens enportarem allò de bo que haurem.

MEMÒRIA DE RECORDS

ELS MEUS PRIMERS 80 ANYS

UNA VIDA

TERESA VALL BARNIOL

27 DE MAIG DEL 1917 - 27 DE MAIG DEL 1997

Edita: Jesús Plans i Vall
Autora: Teresa Vall i Barniol
Composició i maquetació: Jesús Plans i Vall
Imprimeix: Gràfiques Marcet, S.A.
D.L.B. 40918/97

Tots els drets reservats © – MEMÒRIA DE RECORDS, de Teresa Vall i Barniol (1917-2019) DALPENS